

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ศาสนาอิสลามกำหนดให้ผู้ที่นับถือต้องปฏิบัติตามหลักคำสอนของ อัลกุรอานและอัลซุนนะฮฺ. อย่างเคร่งครัด อัลกุรอานและอัลซุนนะฮฺ คือแนวทาง วิธีทาง และแบบอย่าง ของการปฏิบัติศาสนกิจ และกิจวัตรประจำวันในทุกๆด้าน การศึกษาคือส่วนหนึ่งที่อิสลามให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และอิสลามบังคับให้มุสลิมทุกคนศึกษาหาความรู้ ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสในคัมภีร์ อัล-กุรอาน

أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝
 ۞ أَلَمْ يَكُنْ عَلَقًا ۞ أَلَمْ يَكُنْ عَلَقًا ۞ أَلَمْ يَكُنْ عَلَقًا ۞
 ۞ أَلَمْ يَكُنْ عَلَقًا ۞ أَلَمْ يَكُنْ عَلَقًا ۞ أَلَمْ يَكُنْ عَلَقًا ۞

(العلق : 5-1)

ความว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้า ผู้ทรงบังเกิด ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงเจอบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนในการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้”

(อัล-อะลัก : 1-5)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงประทานทานนบีมุหัมมัด ﷺ เพื่อเป็นแบบอย่างทางนำชีวิต และตักเตือนสั่งสอนให้อยู่หนทางที่เที่ยงตรง ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสในคัมภีร์ อัล-กุรอาน

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ
 آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
 وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

(البقرة : 151)

ความว่า “ดั่งที่เราได้ส่งรอสูลผู้หนึ่งจากพวกเจ้าเอง มายังหมู่พวก
 เจ้าซึ่งเขาจะอ่านบรรดาโองการของเราให้พวกเจ้าฟัง จะทำให้
 พวกเจ้าสะอาดบริสุทธิ์ และจะสอนคัมภีร์และความรู้กับข้อปฏิบัติ
 ให้แก่พวกเจ้าและจะสอนพวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้าไม่เคยรู้มาก่อน”

(อัล-บาคอเราะฮฺ:151)

และท่าน นบีมุหัมมัด ﷺ ได้กล่าวในประเด็นการศึกษาเช่นเดียวกัน

((طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ))

(أَخْرَجَهُ ابْنُ مَاجَهَ : 224)

ความว่า “ การศึกษาเป็นสิ่งที่บังคับสำหรับมุสลิมทั้งชายและหญิง ”

(Ibn Majah: 224)

ดั่งนั้นบรรดานักอูศูลฟิกฮ์ได้กำหนดกฎเกณฑ์ของการศึกษา ดังนี้

مَا لَا يَبِيحُ الْوَأَجِبُ إِلَّا بِهِ فَهُوَ وَاجِبٌ

“สิ่งที่เป็นวาญิบ (ความจำเป็น) มีอาจสมบูรณได้โดยปราศจาก
 สิ่งหนึ่ง ดั่งนั้นสิ่งนั้นจึงกลายเป็นวาญิบ”

(ณรงค์กร ชำนาญเวช 2536 : 1) กล่าวว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะและเจตคติของมนุษย์ เพื่อให้รู้จักตนเอง สังคม สามารถนำความรู้ความเข้าใจ ไปแก้ปัญหา พัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า ช่วยทำให้พลเมืองชาติ เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ (สมหมาย จันทรเรือง, 2544 : 3) กล่าวว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมนุษย์มีการศึกษานอกระบบมาตั้งแต่รวมตัวเป็นกลุ่มสังคมจากนั้นเมื่อเกิดสถาบันต่างๆสถาบันก็ได้เป็นตัวแทนในการจัดการศึกษาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ (นิตยา มัสเยาะ ,2545:1) ที่ว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยการศึกษสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปในทางที่ดี ฝึกมนุษย์ให้เกิดกระบวนการคิด เกิดทักษะในการปฏิบัติ สามารถวิเคราะห์และหาวิธีการแก้ปัญหาต่างๆได้ การศึกษาจึงเป็นการบงชี้ระดับการพัฒนาของประเทศในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น เราสามารถเข้าใจอย่างกระจ่างชัดแล้วว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่จะต้องจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน การศึกษาในอิสลามไม่ใช่แค่การดำรงชีวิตบนโลกนี้เท่านั้น แต่คือการดำรงชีวิตซึ่งโลกหน้าด้วยเช่นกัน การนับถือศาสนาอิสลามเป็นสิ่งจำเป็น และการนับถือศาสนาที่สมบูรณ์นั้นต้องควบคู่กับการศึกษาตามที่ตรัสในคัมภีร์อัล-กุรอาน

... إِنَّمَا نَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ...

(الفاطر : 28)

ความว่า : “...แท้จริง บรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮ์...”

(อัล-ฟาฏีร์:28)

โดยทั่วไปแล้วผู้ที่ต้องการศึกษาอิสลามและมุสลิมที่ต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องนั้นความจำเป็นต้องเข้าใจภาษาอาหรับเป็นอย่างดี เพราะคำสอนในอัลกุรอานนั้นเขียนอยู่ในรูปของภาษาอาหรับ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ภาษาอาหรับเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้หลักคำสอนในศาสนาอิสลามนั่นเอง ภาษาอาหรับจึงมิใช่เป็นภาษาของชนชาติใดชาติหนึ่ง หากแต่เป็นภาษาของศาสนาอิสลาม มีคนอาหรับจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถเข้าใจภาษาของอัลกุรอาน ทั้งๆที่เขาเป็นกลุ่มชนอาหรับและพูดภาษาอาหรับในการสื่อสาร ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะภาษาอาหรับที่เขาใช้ในการดำเนินชีวิตนั้น ไม่ได้อยู่ในระดับเดียวกับภาษาอัลกุรอานก็เป็นได้

มีนักปราชญ์อิสลามจำนวนมากที่เป็นกลุ่มชนอาหรับและสื่อสารเป็นภาษาอาหรับพยายามศึกษาภาษาอาหรับ และนักปราชญ์อิสลามจำนวนมากเช่นกันที่มีเชื้อสายอาหรับ ที่พยายามศึกษาและสร้างความเข้าใจให้กับมนุษย์ เช่น อิมามบุคอรี และชีบะอ์อัยยู ซึ่งเป็นผู้วางหลักไวยากรณ์อาหรับทั้งๆที่มีเชื้อเป็นชาวอาหรับ ดังนั้นภาษาอาหรับไม่ได้เป็นภาษาเฉพาะของชาวอาหรับ

หากแต่เป็นของภาษาอัลกุรอานเป็นภาษาต้นฉบับที่ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ นำมาสั่งสอนแก่มนุษยชาติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจะยังคงอยู่ตลอดไปจนกระทั่งวันกิยามะฮฺ แม้อัลกุรอานมีอายุพันกว่าปีก็ ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงแม้แต่เพียงอักษรเดียว หากภาษาอาหรับมิใช่ภาษาอัลกุรอาน แน่แน่นอนภาษาอาหรับก็คงสูญสลายไปนานแล้วดังเช่นภาษาอื่นๆ นั้นหมายความว่า อิสลามจำเป็นต้องเรียนวิชาภาษาอาหรับ จะต้องศึกษาภาษาอาหรับ เพราะอิสลามถูกประทานลงมาเป็นภาษาอาหรับ ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ใช้ภาษาอาหรับ และเหล่าบรรดาสาวกของท่านถูกสอนโดยภาษาอาหรับ คัมภีร์และหนังสือต่างๆล้วนบันทึกเป็นภาษาอาหรับ

ดั่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสในคัมภีร์ อัล-กุรอาน

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

(يوسف : 2)

ความว่า "เราได้ให้อัลกุรอานลงมาเป็นภาษาอาหรับ เพื่อพวกเขาจะได้ใช้ปัญญาไตร่ตรอง"

(ยูซุฟ: 2)

อัลลอฮ์ ﷻ ยังตรัสอีกว่า

...وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾

(النحل : 103)

ความว่า "...และนี่คือภาษาอาหรับที่ชัดแจ้ง"

(อันนะฮลุ: 103)

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักในความสำคัญดังกล่าวจึงกำหนดให้สาระภาษาอาหรับเป็นสาระหนึ่งในหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546 และกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาอาหรับไว้ว่า “เข้าใจกระบวนการฟัง พูด อ่าน และเขียน เห็นคุณค่าและมีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับเพื่อการเรียนรู้ ค้นคว้า ตีความบทบัญญัติอิสลามและสื่อความหมายของบทบัญญัติอิสลามได้” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 10)

ภาษาอาหรับไม่ใช่แค่เพียงจำเป็นเพราะเป็นคำสอนคำอ่านของอัลกุรอานเพียงอย่างเดียว ปัจจุบันภาษาอาหรับเป็นภาษาประจำชาติ ที่ใช้พูดกันโดยทั่วไปมากที่สุด อยู่ในอันดับที่ 5 ของโลก ซึ่งใช้ ภาษาอาหรับเป็นภาษาทางการ ของประเทศต่างๆ กว่า 20 ประเทศและมีผู้พูดเป็น

ภาษาประจำชาติ อีกกว่า 300 ล้านคน คนที่พูดภาษาอาหรับ จะอยู่กันหนาแน่นในแถบตะวันออกกลาง และมีเป็นกลุ่มๆ อยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก นอกจากนี้ ภาษาอาหรับยังเป็นภาษาทางราชการขององค์การสหประชาชาติ สันนิบาตอาหรับ องค์การการประชุมอิสลาม และสหภาพแอฟริกา¹ อีกด้วย

ปัจจุบันในประเทศไทยเองโรงพยาบาลหลายแห่ง พยายามที่จะหาล่ามที่เป็นภาษาอาหรับเนื่องจากเทคโนโลยีการแพทย์ของประเทศไทยได้รับความนิยมของชาวอาหรับเป็นอย่างมาก ชาวอาหรับจะมารักษาตัวที่โรงพยาบาล ในกรุงเทพมหานครรับเป็นจำนวนมาก จึงเป็นธุรกิจหนึ่งที่ทำให้ความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

การศึกษาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) เป็นรายวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญกับผู้เรียน มีการเรียนการสอนเป็นวิชาเฉพาะ คือ วิชาภาษาอาหรับ โดยเน้นให้ผู้เรียน มีความเข้าใจ พูด อ่าน เขียน และสื่อสารได้ถูกต้อง ตามหลักสูตริศลามศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จากการรวบรวมข้อมูลและประสบการณ์โดยตรงในการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ พบว่า การเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ประสบปัญหามากมาย ซึ่งผลให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. อัดนัน สือแม อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยฟาฏอนี กล่าวว่า “เด็กในพื้นที่บ้านเรา ซึ่งได้รับการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ตั้งแต่อนุบาล ถึงมหาวิทยาลัยรวมๆแล้วประมาณ 10 ปี บางคนศึกษาต่อเมืองนอก แต่การสื่อสารด้วยภาษาอาหรับหรือการใช้ภาษาอาหรับไม่ถูกต้องเป็นที่น่าอายอย่างมาก” และนายอาแซ ปือราเฮง ชาวบ้านอำเภอจะนะ กล่าวว่า “เรียนภาษาอาหรับแต่สื่อสารภาษาอาหรับไม่ได้ เรียนทำไม?” จากงานวิจัยที่ทำโดย นูรุดดีน สาริมิง (2549) กล่าวว่า “ปัญหาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) คือ ขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ค่าตอบแทนครูผู้สอน ขาดแคลนอาคารสถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอน ขาดแคลนบุคลากร ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ ศักยภาพของครูผู้สอน ขาดอุปกรณ์กีฬา ขาดการบริหารจัดการที่ดี เวลาเรียนน้อย การเทียบโอนเข้าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้นำ ผู้ทรงคุณวุฒิไม่ได้เข้ามาดูแล และขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ” จากคำกล่าวและงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เรียนไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอาหรับได้ทั้งๆที่ผู้เรียนได้ศึกษาตั้งแต่ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ไปจนถึงระดับปริญญาตรีในประเทศ ก็ตาม จากคะแนนสอบรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านอิสลามศึกษา I-NET อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส วิชาภาษาอาหรับ ในปี2555 คะแนนเฉลี่ยรวม ร้อยละ 51.61 ปี2556 คะแนนเฉลี่ยรวม ร้อยละ 46.36 อยู่ในระดับควรปรับปรุง

จากปัญหาข้างต้น ผู้เขียนจึงสนใจที่จะเขียนงานวิจัย ถึงสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) กรณีศึกษา ในเขตพื้นที่ตำบลจะนะ อำเภอจะนะ จังหวัดนราธิวาส ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เมื่อเทียบกับการศึกษาสามัญแล้ว อยู่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งเด็กในระดับนี้นับได้ว่าเป็นเสมือนต้นกล้าที่

¹ อุมมุ มูบีน ,2556 ทำไมจึงต้องเรียนภาษาอาหรับ(ออนไลน์) สืบค้นจาก:

<http://www.piwdee.net/Daeposonjaiislam/sonjai83.html>

กำลังเริ่มออก มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ที่สวยงาม การศึกษาปัญหาในระดับนี้เป็นต้นต่อที่ดีที่สุดในการทราบสาเหตุเพื่อแก้ไขปัญหาในอนาคตได้อย่างถูกต้อง

ตั้งที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสในคัมภีร์ อัลกุรอานซูเราะฮ์อัล-นะหฺลฺ อายุอยู่ที่ 78 ความว่า “และอัลลอฮ์ ﷻ ทรงให้พวกเจ้าออกจากกรรมมารดาของพวกเจ้า โดยพวกเจ้าไม่รู้อะไรเลย และพระองค์ทรงทำให้พวกเจ้าได้ยินและเห็นและมีหัวใจ (สำหรับนิกและคิต) เพื่อพวกเจ้าจะได้ขอบคุณ

1.2 อัลกุรอาน อัลหะดีษและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 อัลกุรอาน

ก. คัมภีร์อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในอิสลามมีดังนี้ การศึกษาที่กล่าวในคัมภีร์อัลกุรอานมีจำนวนมาก ซึ่งกล่าวถึงการเรียนการสอน ความสำคัญของการเรียนการสอน และผลที่ได้รับจากการเรียน อายุขสแรกทีประทานลงมาให้แกท่านนบีมุหัมมัด ﷺ นั้นคือ จงอ่าน ตั้งที่อัลลอฮ์ ได้ตรัสว่า :

أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝
 ۞ أَلَمْ يَكُنْ عَلَقًا ۞ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۞ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۞ عَلَّمَ
 ۞ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۞

(العلق : 5-1)

ความว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้า ผู้ทรงบังเกิด ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านเถิด และพระเจ้าของเจ้านั้นผู้ทรงใจบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนในการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้”

(อัล-อะลัก : 1-5)

ตั้งแต่อายุขสหนึ่งที่หนึ่งถึงอายุขสที่ห้าเป็นอายุขสของอัลกุรอานที่ถูกประทานลงมาเป็นครั้งแรก ขณะที่ท่านนบี ﷺ หลบเข้าไปอยู่ในอุโมงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการบูชาเจวีตของผู้คนในขณะนั้น และเพื่อแสวงหาสัจธรรมในการค้นหาพระเจ้าที่แท้จริง ห้าอายตของอัลกุรอานที่ถูกประทานลงมา

เป็นครั้งแรกนี้นับได้ว่าเป็นความเมตตา และความโปรดปรานครั้งแรกที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานให้แก่ปวงบ่าวเป็นการเตือนให้ตระหนักว่ามนุษย์ถูกบังเกิดมาจากก้อนเลือด และด้วยการให้เกียรติโดยทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้และให้วิชาความรู้แก่เขา ซึ่งเป็นปมเด่นที่มนุษย์มีเหนือมะลาอิกะฮ์

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงประทานท่านนบีมุหัมมัด ﷺ เพื่อเป็นแบบอย่างทางนำชีวิต และตักเตือนสั่งสอนให้อยู่บนทางที่เที่ยงตรง ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า :

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ ءَايَاتِنَا
وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا
لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

(البقرة : 151)

ความว่า “ดังที่เราได้ส่งรอซูล ﷺ ผู้หนึ่งจากพวกเจ้าเอง มายังหมู่พวกเจ้าซึ่งเขาจะอ่านบรรดาโองการของเราให้พวกเจ้าฟัง จะทำให้พวกเจ้าสะอาดบริสุทธิ์ และจะสอนคัมภีร์และความรู้กับข้อปฏิบัติให้แก่พวกเจ้าและจะสอนพวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้าไม่เคยรู้มาก่อน”

(อัล-บากอเราะฮ:151)

และท่าน นบีมุหัมมัด ﷺ ได้นำเสนอในประเด็นการศึกษาดังที่ปรากฏกันในซูเราะฮ์ อัล-ซุมร์ อายะฮ์ ที่ 9 ได้กล่าวถึงไม่เท่าเทียมกันของผู้ที่รู้และไม่รู้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า :

أَمَّنْ هُوَ قَنِيتُ ءَانَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ
وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ ۗ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ
وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾

(الزمر : 9)

ความว่า : “...จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด บรรดาผู้รู้และบรรดาผู้ไม่รู้จะเท่าเทียมกันหรือ?...”

(อัล-ซุมร์ :9)

ในอายะฮ์นี้อัลลอฮ์ ﷻ ได้บอกถึงความสมบูรณ์ของมนุษย์ ซึ่งบรรดาผู้ที่มีความรู้ ประเสริฐกว่าและอยู่ในความเมตตาของพระองค์

อัลกุรอานได้กล่าวถึงเป้าหมายการศึกษาในอิสลามว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อ ปลุกฝังผู้เรียนให้มีความยำเกรงและศรัทธามั่นต่ออัลลอฮ์ ﷻ ดังคำตรัสที่ว่า :

... إِنَّمَا تَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الَّذِينَ عَلَّمُوا... ﴿٢٨﴾

ความว่า : “...แท้จริง บรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของ พระองค์เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮ์...”

(อัล-ฟาฏีร:28)

จากอายะฮ์ดังกล่าวได้ชี้แจงให้เห็นว่าผู้มีการศึกษาเท่านั้นที่สามารถจะรู้จัก ศรัทธา ยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ หากผู้ใดไม่ศึกษา ผู้นั้นไม่มีทางรู้จักและยอมรับในพระเจ้าได้เพราะการศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ ผึกฝน ชัดเกล้าเพื่อไปสู่ความเคารพภักดีและยำเกรงต่อพระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงยืนยันอย่างต่อเนื่องระหว่างพระองค์เอง บรรดามะลาอิกะห์และ ผู้ทรงคุณวุฒิถึงแก่นแท้ของการศึกษาก็เพื่อให้มนุษย์ได้รู้จักอัลลอฮ์ ﷻ และยำเกรงต่อพระองค์มาก ว่าสิ่งอื่นใดดังจะเห็นในคำตรัสที่ว่า :

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ

قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

(آل عمران : 18)

ความว่า : “อัลลอฮ์ ﷻ ทรงยืนยันว่า แท้จริงไม่มีผู้ที่ควรได้รับการเคารพสักการะใด ๆ นอกจากพระองค์เท่านั้น และมะลาอิกะฮ์ และผู้มีความรู้ในฐานะดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมนั้น ก็ยืนยันด้วยว่าไม่มีผู้ที่ควรได้รับการเคารพสักการะใด ๆ นอกจาก พระองค์ผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณเท่านั้น”

(อัล-อิมรอน:18)

ข. คัมภีร์อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาอาหรับมีดังนี้

หลายอายะฮ์ในคัมภีร์อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาอาหรับกล่าวถึงที่มา ความสำคัญ และการปกป้องอัลกุรอานเพื่อให้ภาษาของอัลกุรอานอยู่อย่างถาวร อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรง ประทานอัลกุรอานเป็นภาษาอาหรับเพื่อสามารถจะสร้างความเข้าใจแก่ผู้รับสารแห่งกุรอานอันชัดเจน แล้วนำไปตรึงตรองอย่างมีวิทย์ปัญญาสามารถยุติปัญหาต่างๆได้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

(يوسف : 2)

ความว่า "เราได้ให้อัลกุรอานลงมาเป็นภาษาอาหรับ เพื่อพวกเขา จะได้ใช้ปัญญาตรึงตรอง"

(ยูซุฟ : 2)

กูรฎุบีย (Qurtubi, 2003/118) อธิบายไว้ว่า : โอ้บรรดาประชาชาติอาหรับจง อ่านอัลกุรอานด้วยภาษาของท่านและเพื่อพวกท่านจะได้เข้าใจถึงความหมายของอัลกุรอาน และใช้ สติปัญญาคิดใคร่ครวญถึงเรื่องราวในอัลกุรอาน

อัลลอฮ์ ﷻ ทรงยืนยันภาษาอาหรับเป็นภาษาที่ชัดเจนที่สุด

... وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾

(النحل : 103)

ความว่า"และนี่คือภาษาอาหรับที่ชัดเจน"

(อันนะฮล :103)

และยังกล่าวอีกว่า

يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾

(الرعد : 39)

ความว่า "เราได้ให้กูรอ่านลงมาเป็นบทชี้ขาด"

(อรรอศด์ : 39)

ค. คัมภีร์อัลกุรอ่านที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอนมี ดังนี้

หลายอายะฮ์ในคัมภีร์อัลกุรอ่านที่เกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนการสอน อัลลอฮ์ ﷻ ทรงยกตัวอย่างวิธีการปฏิบัติต่างๆ อย่างความชัดเจน เพื่อเป็นวิธีการที่ให้มีมนุษย์ชาติ เข้าใจได้ง่ายขึ้น และปฏิบัติได้ถูกต้อง ดังตัวอย่างอายะฮ์ดังต่อไปนี้ อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสว่า :

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي

سَوْءَةَ أَخِيهِ قَالَ يُوَيَّلَتِي أَعْجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا

الْغُرَابِ فَأُورِي سَوْءَةَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾

(المائدة : 31)

ความว่า : “แล้วอัลลอฮ์ ﷻ ก็ได้ส่งกาตัวหนึ่งมาค้นหาในดิน เพื่อที่จะให้เขาเห็นว่าเขาจะกลบศพน้องชายของเขาอย่างไร เขากล่าวว่า โอ้ความพินาศของฉัน ฉันไม่สามารถที่จะเป็นเช่นกาตัวนี้ แล้วกลบศพน้องชายของฉันเขียวหรือนี้? แล้วเขาก็กลายเป็นคนหนึ่งในหมู่ผู้ตรอมใจ”

(อัล-มาอิดะฮ์ : 31)

จากอายะฮ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า สื่อเป็นวิธีการสอนที่ดีที่สุด เพราะผู้เรียนสามารถเห็นภาพได้อย่างชัดเจน สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

1.2.2 อัลหะดีษ

ก. อัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีดังนี้

หะดีษที่รายงานโดยอิบน์มาญะฮ์จากอานัสบินมาลิก رضي الله عنه กล่าวว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า

((طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ))

(أخرجه ابن ماجه, 224 : 2009)

ความว่า: การแสวงหาความรู้เป็นวาญิบเหนือมุสลิมทุกคน

(Ibn Majah , 224: 2009)

จากอาบีฮุรรอยเราะฮ์ได้กล่าวว่า : ท่านเราะฮ์ลุลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า :

((خَيْرُ مَا يُخْلَفُ الْإِنْسَانُ بَعْدَهُ ثَلَاثٌ: وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ وَصَدَقَةٌ
تَجْرِي يَبْلُغُهُ أَجْرُهَا وَعِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ مِنْ بَعْدِهِ))

(أخرجه مسلم , 1631 : 2001)

ความว่า : “สิ่งที่ดีซึ่งมนุษย์ได้กระทำไว้เป็นร่องรอยหลังจากเขาเสียชีวิต มี 3 สิ่ง : ลูกที่ศอลิหที่ขอသူอาให้กับเขา และเศาะดะเกาะฮญารียะฮ์ และความรู้ที่ได้รับประโยชน์จากมัน ”

(Muslim, 1631: 2001)

หะดีษรายงานโดยอิบน์มาญะฮ์ จากซะหฺล บินมูอาษ บิน อานัส จากพ่อของเขาซึ่งท่านเราะฮ์ลุลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า:

((مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا فَلَهُ أَجْرٌ مَنْ عَمِلَ بِهِ لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الْعَامِلِ))

(أخرجه ابن ماجه , 204 : 2009)

ความว่า : “ผู้ใดที่สอนวิชาความรู้(ให้แก่คนอื่น) เขาผู้นั้นจะได้รับผลบุญเท่ากับผู้ปฏิบัติในความรู้นั้น โดยที่ไม่ขาดการลดหย่อนจากผลบุญของผู้ปฏิบัติ”

(Ibn Majah , 204 :2009)

หะดีษรายงานโดยอิบนุมาญะฮฺ จากอาบีฮูร็อยเราะฮฺ رضي الله عنه กล่าวว่า : แท้จริงแล้วท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า:

((أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ يَتَعَلَّمَ الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ عِلْمًا تَمَّ يُعَلِّمُهُ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ))

(أخرجه ابن ماجه , 243 : 2009)

ความว่า : “การให้ที่ดีที่สุดสำหรับมุสลิมนั้นคือการที่เขาได้ศึกษาหาความรู้ และนำไปสอนพี่น้องมุสลิม”

(Ibn Majah , 243 : 2009)

หะดีษรายงานโดยอิหม่ามมุสลิมได้กล่าวถึงผลตอบแทนของผู้แสวงหาความรู้ตั้งหลักฐานที่รายงานจากอาบีฮูร็อยเราะฮฺ رضي الله عنه ว่าแท้จริงแล้วท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ ได้กล่าวว่า :

((مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ))

(أخرجه مسلم , 204 : 2001)

ความว่า : “ผู้ใดก็ตามที่เดินทางไปทีหนึ่ง(ณ.สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง) เพื่อแสวงหาวิชาความรู้ อัลลอฮ์จะให้ความสะดวกแก่เขาหนทางไปสู่สวรรค์”

(Muslim ,204 : 2001)

ข. หะดีษเกี่ยวกับสื่อการสอนมีดังนี้

ท่านบี ﷺ ใช้สื่อการสอนเพื่อให้เศาะหาบะฮฺของท่านได้เข้าใจความหมายมากขึ้น ดังหะดีษของอับดุลลอฮ์ อิบนุ มัสอูด رضي الله عنه ได้กล่าวว่า :

((حَطَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَطًّا مُرَبِّعًا، وَحَطَّ حَطًّا فِي الْوَسْطِ خَارِجًا مِنْهُ، وَحَطَّ حُطًّا صِغَارًا إِلَى هَذَا الَّذِي فِي الْوَسْطِ مِنْ جَانِبِهِ الَّذِي فِي الْوَسْطِ، وَقَالَ: هَذَا الْإِنْسَانُ، وَهَذَا أَجْلُهُ مُحِيطٌ بِهِ، أَوْ قَدْ

أَخْطَأَ بِهِ، وَهَذَا الَّذِي هُوَ خَارِجٌ أَمْلُهُ، وَهَذِهِ الْخُطُطُ الصِّغَارُ
الْأَعْرَاضُ، فَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا، وَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا))

(أخرجه البخاري, 6493 : 2008)

ความว่า : “ท่านรอซูล ﷺ ได้ขีดเป็น สีเหลี่ยม แล้วลากเส้นด้านใน แล้วลากเส้นขวางจากตอนกลางออกไปนอกสีเหลี่ยม ต่อจากนั้น ท่านก็ขีดเส้นเล็กๆอีกเส้นเข้าไปติดกับเส้นใหญ่ส่วนที่ตรงกลาง แล้วกล่าวว่า นี่คือ มนุษย์ และนี่(สีเหลี่ยม) คือการกำหนดช่วงชีวิตของเขา ล้อมรอบเขาจากทุกๆด้าน และนี่คือ(เส้นที่อยู่นอกรูปสีเหลี่ยม) คือความหวังของเขา ส่วนเส้นเล็กๆ คือความทุกข์ยากของเขา(ซึ่งอาจจะพบกับเขาก็ได้) หากเส้นใดพลาดไป เส้นอื่นก็จะเขามาสวมรอยอีก (เพราะลายเส้นเล็กๆ) แต่เส้นอื่นๆผิดพลาด เส้นที่สามจะเข้ามาสวมรอย(เป็นวัฏจักรเช่นนี้ตลอดไป)”

(al-Bukhari , 6493 : 2008)

1.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมบุญ จารุวรรณ (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า ด้านการดำเนินการสอน วิทยาการอิสลามศึกษาขาดเทคนิคการสอนที่สอดแทรกคุณธรรม เทคนิคการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เทคนิคการสอนที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความคิด ทักษะค่านิยม และการจัดการตามหลักสุตกำหนด ยังสอนแบบบรรยายอธิบายหรือบอกความรู้เป็นส่วนใหญ่ จำเป็นจะต้องส่งเสริมให้วิทยาการอิสลามศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อเพิ่มทักษะในด้านเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการศึกษาหาความรู้จากเอกสารต่างๆ การสาธิตให้ดู การสังเกตการสอน หรือการสนทนาทางวิชาการกับผู้ทรงคุณวุฒิ และยังต้องการให้มีการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2 (ม.ป.ป. : 79-85) ได้ทำการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 2 ผลการประเมินพบว่า การใช้วิธีสอนและการจัดกิจกรรมนั้น โดยเฉลี่ยวิธีและกิจกรรมที่ครูสอนอิสลามศึกษาจัดมากที่สุดได้แก่ การบรรยายเนื้อหาตามบทเรียน การบรรยายแล้วสาธิต การอธิบายประกอบการซักถามวิธีสอนและกิจกรรมที่ครูจัดน้อยได้แก่ การเล่นเกมหรือบทบาทสมมติ การเล่นเกม การจัดนิทรรศการ ปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอน และกิจกรรมโดยทั่วไป ผู้สอนเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องความรู้ในเรื่องเทคนิค

วิธีการสอนและการจัดกิจกรรม ทำให้ผู้สอนใช้วิธีการแบบเดิมซ้ำแล้วซ้ำอีก ทำให้น่าเบื่อ การสอนแต่ละครั้งผู้สอนไม่ได้ประเมินผลว่าสอนบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ เพราะจุดมุ่งหมายจะเป็นเข็มทิศแก่ครู ถ้าครูขาดการประเมินผลแล้ว ครูไม่สามารถจะทราบได้ว่า ได้เดินไปตามทิศทางที่ต้องการหรือไม่ ดังนั้นในการสอนแต่ละครั้งครูควรจะได้มีการบันทึกการสอนอย่างง่าย ๆ และมีการประเมินผลด้วยในทุกๆ ครั้งที่มีการสอน ด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารใช้กลยุทธ์ในการดึงมวลชนในท้องถิ่นมาร่วมกิจกรรมในโรงเรียน มีการจัดนิทรรศการทางวิชาการที่แสดงผลงานของนักเรียนเพื่อสร้างศรัทธาต่อผู้ปกครอง ส่วนด้านการนิเทศ ควรจะมีการเพิ่มพูนความรู้วิชาอิสลามศึกษา ความรู้ด้านเทคนิคการนิเทศแก่ผู้นิเทศ เพื่อให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องและตรงกับความต้องการของผู้รับผิดชอบ

ชัยวัน พรประสิทธิ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและความ ต้องการทางด้านการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผู้มีประสบการณ์สอนภาษาอังกฤษต่ำกว่า 6 ปี มีปัญหาและมีความต้องการมากกว่าผู้มีประสบการณ์สอนภาษาอังกฤษ 6 ปีขึ้นไปทุกด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวิธีสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน

นางลักษณ์ หะยิมะสาและ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูสอนศาสนาอิสลาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ผลการวิจัยสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ตามลักษณะงาน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยภาพรวมและแต่ละด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในตำแหน่ง พบว่า

- 2.1 ครูสอนศาสนาอิสลามที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปีลงมา และอายุตั้งแต่ 32 ปีขึ้นไปมีระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านของการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมาก

- 2.2 ครูสอนศาสนาอิสลามที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญา วุฒิการศึกษา อนุปริญญาและวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดย

64 ภาพรวมและรายด้านของการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมาก

2.3 ครูสอนศาสนาอิสลามที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งน้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่งตั้งแต่ 5-10 ปี และประสบการณ์ในตำแหน่งมากกว่า 10 ปี มีระดับปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านของการบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมาก

3. ผลของการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร มีดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาด้านการบริหารหลักสูตร เช่น ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับจัดอบรมเพิ่มเติมในเรื่องการใช้หลักสูตรให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการบริหารหลักสูตร

3.2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น ให้ครูสอนศาสนาอิสลามทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ พฤติกรรมการสอนต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กได้ปฏิบัติจริง

3.3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร เช่น ให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรทุกระดับ

อามีเนาะ มามู (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า สื่ออิสลามศึกษามีไม่เพียงพอ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในการผลิตสื่อ และงบประมาณได้รับจัดสรรน้อย

ตุแวคอลีเยาะ กาแบ และคณะ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการฟื้นฟูโรงเรียนตาดีกาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นบ้านนิปีสุกุละ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นว่า สถานการณ์โรงเรียนตาดีกาบ้านนิปีสุกุละปัจจุบัน มีปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องอย่างไร เพราะอะไร และส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียนตาดีกาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างไรมีแนวทางการฟื้นฟูโรงเรียนตาดีกาอย่างมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นจะอย่างไร จากการศึกษา ทำให้ทราบว่าสถานการณ์ปัญหาสำคัญของตาดีกาอันเนื่องจากความไม่พร้อมของสถานที่เรียน ระบบการบริหารจัดการตาดีกาไม่ชัดเจน และความไม่พร้อมของครูในหลายๆด้านทั้งการขาดแคลนจำนวนครูที่จะสอนเด็ก การขาดเทคนิคการสอนความไม่เข้าใจเรื่องหลักสูตรการสอน รวมถึงจริยธรรมและแบบอย่างของครู ปัญหาความไม่พร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับตาดีกามีน้อยโดยมิได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดูแลการศึกษาตาดีกาอย่างจริงจัง ส่งผลให้ปัจจัยต่างๆไม่พัฒนา

เท่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์เรื่องจำนวนเด็กที่เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนต่ำลงไปด้วย ดังนั้น แนวทางการฟื้นฟูโรงเรียนตาติกา ประกอบด้วย

1. สร้างกระบวนการให้ชุมชนมีความตระหนักในเรื่องการศึกษาเยาวชนระดับรากหญ้า โดยวิธีการต่างๆ เพื่อสร้างโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการและการดูแลตาติกาอย่างแท้จริง

2. จัดทำแนวทางการฟื้นฟูโรงเรียนตาติกาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในด้านต่างๆที่ชัดเจน ทั้งด้านการบริหารและการจัดการตาติกา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียน

3. ส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม เพื่อร่วมดำเนินการในการแก้ปัญหาต่างๆของชุมชนเชิงบูรณาการร่วมกัน โดยกระบวนการกลุ่มเป็นเวทีสร้างการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างมีส่วนร่วมซึ่งกระบวนการฟื้นฟูตาติกาทั้งหมดจะต้องเน้นกระบวนการทำงานอย่างมีเพื่อน เชื่อมภาคี อย่างมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ภายใต้ปรัชญาการทำงาน “ร่วมคิดร่วมรับผิดชอบ ร่วมกันทำงานเพื่อประชาชาติมุสลิม”

เกษตรชัย และหิม และคณะ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษา รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูสอนภาษาอาหรับเห็นว่าการวางแผนการสอนมีความสำคัญมากที่สุด โดยมีการทำแผนการสอน ตารางวิเคราะห์หลักสูตร ประมวลการสอนและกำหนดการสอน
2. ครูสอนภาษาอาหรับส่วนใหญ่เลือกใช้เทคนิคแบบมุ่งเน้นประสบการณ์ทางภาษา
3. ครูสอนภาษาอาหรับส่วนใหญ่เลือกใช้บัตรคำเป็นสื่อประกอบการสอน
4. ครูสอนภาษาอาหรับเห็นการใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษามีความจำเป็นอย่างยิ่งแต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา
5. ครูสอนภาษาอาหรับส่วนใหญ่สอนด้วยภาษาอาหรับทั้งชั่วโมง
6. ครูสอนภาษาอาหรับส่วนใหญ่สอนคำศัพท์ใหม่โดยใช้การสอนแบบท่องจำ
7. ครูสอนภาษาอาหรับส่วนใหญ่บทสนทนาโดยใช้การสอนแบบจับคู่สนทนา

มูฮำมัด วาเล้ง (2547: บทคัดย่อ) เรื่อง สภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาอาหรับระดับชานาวิย ในสามจังหวัดชายแดนใต้ สรุปได้ 8 ข้อดังนี้

1. ผู้เรียนไม่ค่อยอยากเรียน

2. มีความยาก
3. สิ่งแวดล้อมไม่อำนวย
4. ผู้สอนไม่มีความสามารถ
5. เกิดความรู้สึกภาษาที่ใช้อยู่สวยงามกว่า
6. ผู้เรียน เรียนหลายภาษา จึงเกิดความแทรกซ้อน
7. ไม่มีความพร้อม
8. ขาดสื่อการเรียนการสอน

อัมมัดซากี มาหะมะ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาปี 46 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 2) เปรียบเทียบสภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ตามความเห็นของครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอนที่แตกต่างกับ 3) ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในระดับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 8 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถาม คือ ตอนที่ 1 สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับการดำเนินการเรียนการสอนภาษาอาหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าการทดสอบ และค่าการทดสอบเอฟ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ตามความเห็นของครูพบว่าในภาพรวมและรายด้านมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ตามความเห็นของครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การสอนที่ต่างกัน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้โดยขาดความร่วมมือกับผู้บริหาร การวิเคราะห์ จากปัญหาดังกล่าวได้รับข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขจากครูผู้สอนภาษาอาหรับ คือ ควรเลือกหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษา 2546 และความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ควรมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยการสร้าง

กิจกรรมกับนักเรียนจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน และควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอน

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต และคณะ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์ความต้องการเพื่อพัฒนารอบหลักสูตรตาดีกาและสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของสังคมมุสลิมเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบหลักสูตรและศึกษาความเป็นไปได้ในการแทรกเนื้อหาสามัญในหลักสูตรการเรียนการสอนสถาบันศึกษาปอเนาะ จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรตาดีกาควรมีสองลักษณะ คือ 1) หลักสูตรที่สามารถต่อยอดกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และ 2) หลักสูตรที่คงอัตลักษณ์ดั้งเดิมของการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการเสวนากลุ่มสังคมมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ต้องการให้มีการสอนวิชาการสามัญในตาดีกา เพราะผู้เรียนในตาดีกาส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยประถมศึกษา ซึ่งผู้เรียนเหล่านี้ได้เรียนวิชาการสามัญในโรงเรียนชั้นพื้นฐานแล้ว สำหรับสาระหรือรายวิชาที่ควรมีการเรียนการสอนในตาดีกาประกอบด้วย 8 รายวิชา กล่าวคือ ภาษามาลายู ศาสนบัญญัติ (ฟิกฮ์) เอกภาพ (เตาฮีด) อรรถาธิบายอัลกุรอาน (ตฟซีร์) วจนศาสตร์ (หะดีษ) ศาสนประวัติ(ตาริก) จริยธรรม (อัคลาค) ภาษาอาหรับและมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. หลักสูตรตาดีกาควรมีสองหลักสูตร คือ 1. หลักสูตรหลักสูตรที่ต่อยอดกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 และ 2. หลักสูตรที่เป็นไปตามอัธยาศัย
2. การจัดการศึกษาของตาดีกาให้เป็นไปตามความต้องการของตาดีกาเอง การนำเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงใดๆให้อยู่ภายใต้การสมัครใจของสถาบันเอง
3. ความพยายามที่จะนำตาดีกาทุกโรงเข้ามาจัดการศึกษาในระบบเป็นสิ่งที่ไม่ควรควรนำร่องเฉพาะตาดีกาที่พร้อมและสมัครใจเท่านั้น
4. กรอบหลักสูตรที่ค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้มีความจำเป็นสำหรับตาดีกา เพราะสิ่งนี้จะป็นกรอบให้สถาบันดังกล่าวได้พัฒนาหลักสูตรของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละชุมชน
5. ความพยายามที่จะเสนอให้หลักสูตรตาดีกาเป็นหลักสูตรที่สามารถต่อยอดกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 สามารถดำเนินการได้ แต่ต้องเป็นไปตามความสมัครใจของตาดีกาเอง

ซูไบตะ นิยมเดชา (2551 : บทคัดย่อ) การประเมินหลักสูตรอิสลามศึกษาภาคปริญาอัยน ประจำมัสยิด ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) จังหวัดสตูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ การประเมินหลักสูตรอิสลามศึกษาภาคปริญาอัยน ประจำมัสยิด ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดสตูล ในองค์ประกอบด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของการใช้หลักสูตร จากผลการประเมินพบว่า องค์ประกอบด้านบริบท จุดหมายของหลักสูตร ผ่านเกณฑ์ จุดหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของชาวไทยมุสลิม ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจหลักการของศาสนาอิสลาม เป็นการศึกษาเพื่อปฏิบัติ ศาสนกิจและนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน แต่โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระและ

กระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่ผ่านเกณฑ์ เนื่องจากบุคลากรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรเท่าที่ควร ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง องค์กรประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นพบว่า ความพร้อมและความเหมาะสมของครู ผ่านเกณฑ์ ครูมีความพร้อม มีวุฒิ ความรู้ ความสามารถ ความถนัดและความเหมาะสมในแต่ละสาระการเรียนรู้ ครูมีเจตคติที่ดีมีการทำงาน และประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน แต่ความพร้อมและความเหมาะสมของนักเรียน ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรไม่ผ่านเกณฑ์ เนื่องจากนักเรียนบางส่วนยังไม่มี ความกระตือรือร้นและความตั้งใจในการเรียน ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตรจะเห็นว่าขาดความพร้อมในทุกด้าน ทั้งทางด้านงบประมาณ ความพร้อมของเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ อาคารประกอบ ห้องเรียน สถานที่จัดกิจกรรมการเรียน การสอน ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง องค์กรประกอบด้านกระบวนการ พบว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผ่านเกณฑ์ มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสติปัญญาได้เหมาะสมกับวัย ผู้เรียนสามารถนำไปพัฒนาตนเอง ได้อย่างต่อเนื่อง กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนของครู ไม่ผ่านเกณฑ์ เนื่องจากครูขาดการ อบรมและพัฒนาทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การบริหารหลักสูตรพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ เนื่องจากครูมีส่วนร่วมในหลักสูตรของผู้ปกครอง ผล ผู้เกี่ยวข้องยังมีน้อย ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง องค์กรประกอบด้านผลผลิต พบว่า ผ่านเกณฑ์มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมี ความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม และสามารถปฏิบัติตามหลักการของศาสนา โดยนำไปใช้ในชีวิติประจำวัน มีการปลูกฝังและแก้ไขข้อบกพร่องด้านคุณธรรมจริยธรรมใน กระบวนการจัดการเรียนการสอน ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 77.60

นางนุรียะ รักษ์ปราชญ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียน การสอนอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร อิสลามศึกษา(อิบตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ใน โรงเรียนสังกัดเทศบาล สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า

1) ปัญหาการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร อิสลามศึกษา (อิบตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตาม ความเห็นของหัวหน้างานวิชาการและครูสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปาน กลาง

2) ปัญหาการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตร อิสลามศึกษา (อิบตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตาม ความเห็นผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้านพบว่า ปัญหาด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ คือ หลักสูตรอิสลาม ศึกษาไม่สอดคล้องกับผู้เรียนและสภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ เทคนิค การสอนของครูสอนอิสลามศึกษาบางท่านยังคงเป็นรูปแบบเดิมไม่มีความหลากหลาย ปัญหาด้านสื่อ การเรียนการสอน ได้แก่ จำนวนและประเภทของสื่อการเรียนการสอนอิสลามศึกษาที่มีจำนวนน้อย

ส่วนปัญหาด้านวัดและประเมินผลนั้นมีน้อยมาก เนื่องจากครูสอนอิสลามศึกษาได้ดำเนินการวัดและประเมินผลตามจุดมุ่งหมายและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร

3) ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรอิสลามศึกษา(อิตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามความเห็นของหัวหน้างานวิชาการและครูสอนอิสลามศึกษา คือจัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ต่อเนื่องกันตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาและมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ให้มีการจัดอบรมบุคลากรทุกปี ผู้บริหารและกรรมการปกครองท้องถิ่นควรเข้าใจบริบทการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรอิสลามศึกษา(อิตีดาอียะฮฺ) พ.ศ.2540 ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามความเห็นของหัวหน้างานวิชาการและครูสอนอิสลามศึกษา คือ ควรจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียนและตามสภาพความเป็นจริง และควรเน้นความรู้ ทักษะและภาคปฏิบัติ

มูฮำมัดนาเซ สามะ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสองหลักสูตร จังหวัดยะลา พบว่าหลักสูตรยังไม่ชัดเจน ไม่มีความแน่นอน บางโรงเรียนใช้หลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อีกโรงเรียนใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549 จึงไม่มีความเอกภาพในการใช้หลักสูตร จึงยากต่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งครูผู้สอนยังขาดประสบการณ์การวิเคราะห์หลักสูตรในการจัดทำแผนการสอน จึงมอบหมายให้ครูวิชาการช่วยชี้แนะแนวทางการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลที่ออกมาไม่เป็นแนวเดียวกัน และขาดเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สรสรรค์ ดุลมนัส (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ.2548 ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภอสุไหงปาดี สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ.2548 ในด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผลและด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภอสุไหงปาดี เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ.2548 ตามทัศนะของบุคลากรในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ ระดับการศึกษาและขนาดของศูนย์ เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะปัญหาการใช้หลักสูตรฟิรฎูอินประจำมัสยิด พ.ศ.2548 ในด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผลและด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาค้นคว้าปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอินประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภอสุไหงปาดี สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภอสุโขทัย สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส มีทัศนคติต่อปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ปรักฎอื่นประจำมัสยิด (ตาดีกา) พ.ศ.2548 จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษาและขนาดของศูนย์ ในภาพรวมไม่ต่างกัน

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ปรักฎอื่นประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภอสุโขทัย สำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส สรุปได้ว่า ด้านบุคลากร รัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดงบประมาณ(ค่าตอบแทน) ให้เพียงพอกับจำนวนผู้สอนต่อจำนวนนักเรียนและพัฒนาศักยภาพของผู้สอนให้ดียิ่งขึ้น ด้านการเรียนการสอนรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ลดเนื้อหาบางวิชาเพื่อให้เหมาะสมกับเวลา และควรจัดอบรมเทคนิคการสอนแก่ผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน รัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน รวมถึงหนังสืออ่านต่างๆอีกด้วย ด้านการวัดผลประเมินผลและด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน รัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีศูนย์วิชาการเข้าไปดูแล แนะนำการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร หรือจัดฝึกอบรมผู้สอนในเรื่องการจัดกิจกรรมและการวัดประเมินผลตามความเหมาะสม

นายมาหามะ สะมาอุง (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาปัญหาและความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี จำนวน 164 คน จากประชากรทั้งหมด 278 คน โดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ใช้แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยแล้วมาจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูผู้ทำการสอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานีแต่ละช่วงชั้น พบปัญหาได้แก่ ด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนและจัดหาสื่อการเรียนการสอนขาดงบประมาณสำหรับการผลิตและการจัดหาสื่อการเรียนการสอน

2. ความต้องการพบว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุ (Software) และประเภทอุปกรณ์ (Hardware) ครูผู้ทำการสอนในช่วงชั้นต่างๆ ต่างมีความต้องการด้านคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เอกสาร ตำราเรียน รูปภาพต่างๆ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ประเภท

3. ครูผู้ทำการสอนที่มีความรู้ความสามารถ ทางด้านสื่อการเรียนการสอนโดยตรง มีความต้องการสื่อการเรียนการสอนระดับมาก

นายซัมบรี ยีวาเต (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ในการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายบ้านแปะบุญ อำเภอบาเจาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหา

การใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนเครือข่ายบ้านแปะบุญ อำเภอบาเจาะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่นราธิวาส เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายบ้านแปะบุญจำนวน 68 คน ปีการศึกษา 2554 ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูผู้สอนจำนวนทั้งสิ้น 68 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 45 ปี ประสบการณ์การสอน 5-10 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปฏิบัติการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. สภาพการใช้สื่อของครูผู้สอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้ในการใช้สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ มีประสบการณ์ในการใช้สื่อโทรทัศน์การศึกษาและสื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อการสอน 1 – 5 ปี ความถี่ในการใช้สื่อในการสอน 1 – 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ระยะเวลาในการใช้สื่อ 1 – 2 ชั่วโมง แต่ละครั้งซึ่งใช้รายการโทรทัศน์ทางการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมวงไกลกังวล ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ใช้สอนในระดับช่วงชั้นที่ 2 ใช้ในลักษณะเป็นสื่อเสริม ร่วมกับการสอนปกติ และใช้รายการสดในบางครั้งที่สามารถให้นักเรียน เรียนได้ปัญหาการใช้สื่อโทรทัศน์ของครูผู้สอน

2.1 ด้านการเลือกสื่อ พบว่า สื่อโทรทัศน์การศึกษามีขั้นตอนการใช้ยุ่งยากซับซ้อนทำให้ครูไม่เลือกใช้ ครูขาดทักษะในการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมแต่ละกิจกรรมการสอน ทุกครั้งที่เลือกสื่อต้องขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายที่รับผิดชอบ และโรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาสื่อ

2.2 ด้านการเตรียมสื่อ พบว่า โรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่ ที่จะอำนวยความสะดวกและให้บริการในการเตรียมสื่อเพื่อให้พร้อมก่อนการสอน สภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการใช้สื่อประเภทโทรทัศน์การศึกษา ไม่มีห้องเฉพาะสำหรับการใช้สื่อโทรทัศน์การศึกษาประกอบการสอน พื้นที่ในห้องเรียนคับแคบเกินไปทำให้เป็นอุปสรรคในการใช้สื่อโทรทัศน์การศึกษา

2.3 ด้านวิธีการและเทคนิคการใช้สื่อ พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่มีทักษะการใช้สื่อโทรทัศน์การศึกษาประกอบการสอน ขาดความสามารถในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อและอุปกรณ์ในห้อง การใช้สื่อที่มีไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ขาดความรู้การใช้สื่อโทรทัศน์การศึกษาประกอบการสอน

2.4 ด้านประเมินผล พบว่า ขาดการนำข้อบกพร่องจากการใช้สื่อโทรทัศน์การศึกษามาแก้ไขก่อนการนำไปใช้สอนในครั้งต่อไป ไม่มีการทดสอบผู้เรียนตามเกณฑ์และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

นายสุไลมาน ยังปากน้ำ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล ผลการวิจัยบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล โดยภาพรวมพบว่าผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้านพบว่า ด้านการเอาใจใส่ติดตามผลการเรียน ด้านการสนับสนุนและเสริมกำลังใจ ผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติบทบาทอยู่ในระดับมาก ด้านการให้ความรู้เพิ่มเติม ด้านการปรับปรุงแก้ไขและซ่อมเสริม ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้ปกครองมีระดับการปฏิบัติบทบาทอยู่ในระดับปานกลางการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูลที่มี เพศ ความเกี่ยวข้องกับนักเรียน อายุ อาชีพ และระดับรายได้พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นระดับการศึกษา และภูมิภานามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 สำหรับ ด้านที่แตกต่างกันคือด้านการสนับสนุนและเสริมกำลังใจสำหรับแนวทางการส่งเสริมบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้อิสลามศึกษาของนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูลพบว่า โรงเรียนควรจัดประชุมผู้ปกครองหรือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการเข้าค่ายบูรณาการการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ส่วนคณะกรรมการบริหารองค์กรศาสนาอิสลามควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดโครงการประชุมสัมมนา พ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้อิสลามศึกษา และสื่อโทรทัศน์หรือวิทยุมุสลิมควรให้มีจัดรายการที่เน้น การสร้างความตระหนักแก่ผู้ปกครองให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

นายอภิสิทธิ์ ดาญโซ๊ะ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ที่ได้รับเหรียญทองในจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในจังหวัดสตูล ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบรรยากาศ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ภาพรวมและรายอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ที่ได้รับเหรียญทอง ในจังหวัดสตูลจำแนกตาม อายุ ประสบการณ์ ระดับการศึกษาสามัญ และระดับการศึกษาศาสนาอิสลาม พบว่า ผู้บริหารศูนย์ฯ ที่มี อายุ ประสบการณ์ และระดับการศึกษาศาสนาอิสลามที่ต่างกัน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นระดับการศึกษาสามัญที่พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ประมวลแนวทางการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) พบว่า ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ฯ ทั้ง 5ด้าน และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) จังหวัดสตูล ประกอบด้วย ด้านอัตลักษณ์ ด้านการส่งเสริมและด้านการดำเนินงานขั้นพื้นฐาน อย่างต่อเนื่องและมีระบบ

นายกอเซม มะแซ (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสภาพปัญหาการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและแนวทางพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับสภาพปัญหาการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษาต่างกันโดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ทั้ง 9 ด้าน พบว่าด้านการปฐมนิเทศ ควรมีการปฐมนิเทศอย่างเป็นระบบและจัดทำคู่มือให้ครูสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ด้านการฝึกอบรมควรมีการถ่ายทอดความรู้ให้บุคลากรที่ไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาในด้านนี้ ด้านการศึกษาดูงานควรมีการวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ด้านการสัมมนาควรเลือกหัวข้อสัมมนาจากปัญหาที่มีในโรงเรียน ด้านการศึกษาต่อควรส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาต่อโดยการจัดสวัสดิการในการกู้ยืมเงินโรงเรียน ด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการควรเลือกหัวข้อที่สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ด้านการเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการควรใช้วิธีการที่หลากหลายในการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อให้ครูได้รับข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ด้านการสอนงานควรพิจารณาบุคลากรที่มีความสามารถในการถ่ายทอด มีความชัดเจนและครอบคลุมในงานที่จะปฏิบัติ และด้านการส่งเสริมการทำผลงานทางวิชาการควรมีการส่งเสริมเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรในวิชาชีพของความเป็นครูมืออาชีพ

นายลูกมาน หนุຍาหมาต (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ของโรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพโดยรวมของการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ตามโครงการดังกล่าวนี้ พบว่า มีการเตรียมความพร้อม การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรซึ่งโดยภาพรวมแล้วครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนมีการจัดทำหลักสูตรและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรยังคงมีปัญหาในการดำเนินการ

2) แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2551 ตามโครงการดังกล่าว พบว่าปัญหาที่พบมากที่สุด คือด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร ไม่มีศึกษานิเทศก์และหน่วยงานที่รับผิดชอบชัดเจนในการนิเทศอิสลามศึกษา

ตลอดจนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นสูงสุด แนวทางการแก้ปัญหาคือ ควรให้มีศึกษานิเทศก์และศูนย์อิสลามศึกษา มาดูแลเรื่องอิสลามศึกษาให้ทั่วถึงทั้งจังหวัด และให้มีหน่วยงานที่เป็นกิจลักษณะตลอดจนมีงบประมาณที่พร้อม ในระดับกระทรวงมาดูแลอิสลามศึกษาทั้งระบบและรับผิดชอบดูแลทั่วประเทศ

นางฮานันะ จิเหม (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผล ด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอนด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่และด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน

ครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล ที่มีเพศ ระดับการศึกษา ทางศาสนา และประเภทของโรงเรียนที่ต่างกัน มีสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูลที่มีระดับการศึกษาทางสามัญที่ต่างกัน มีสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาโดยภาพรวมและด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน ด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความสำคัญ .01 ส่วนด้านการวางแผนและการผลิตสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติ.05

มาหามะรือสาลี บินเซ็ง (2556 : บทคัดย่อ) ด้านสื่อการเรียนการสอนมีปัญหา และความต้องการอยู่ในระดับมาก

อิสมาแอล หลีเส็น (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา ด้านหลักสูตรด้านการวัดและประเมินผล และการนำไปใช้อยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านสื่อการเรียนการสอนมีปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล แยกตามตัวแปร อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ ช่วงระดับการเรียนการสอน โดยภาพรวม ว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

3. แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่า ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ให้มีการแจ้งจุดประสงค์และบอกเนื้อหาที่จะเรียนรู้ให้นักเรียนล่วงหน้า เพราะสิ่งนี้ถือว่าการวางแผนการเรียนการสอน ตามหลักสูตร

ก่อนที่จะมีการเรียนและนักเรียนจะได้เตรียมตัวและรู้ถึงขอบเขตของการเรียนและให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาตนเองสูงสุดตามกำลังหรือศักยภาพของแต่ละคนเพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันให้มี การจัดตารางสอนแบ่งวิชาให้ครูแต่ละคนอย่างเหมาะสมตามวิชาที่ตนถนัดให้มีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนในห้องมีกฎระเบียบข้อตกลงร่วมกัน การใช้สื่อการจัดการเรียนการสอนยังน้อยอยู่ ต้องเพิ่มให้มากขึ้น ให้มีการนำเสนอสื่อที่ทันสมัย

ตายนุรดิน อูสมาน และ ชัยนุรดิน นิมา (มปป.) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการอบรมจริยธรรมฟิรฎูอีน (ตาดีกา) ของสำนักงานวิชาการและบริการชุมชน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มีวัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษาระดับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการอบรมจริยธรรมฟิรฎูอีน (ตาดีกา) ของสำนักงานวิชาการและบริการชุมชน วิทยาลัยอิสลามศึกษา 2) ศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการอบรมจริยธรรมฟิรฎูอีน (ตาดีกา) ของสำนักงานวิชาการและบริการชุมชน วิทยาลัยอิสลามศึกษา ตามตัวแปร ข้อมูลส่วนบุคคล 3) ศึกษาข้อเสนอแนะของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการอบรมจริยธรรมฟิรฎูอีน (ตาดีกา) ของสำนักงานวิชาการและบริการชุมชน วิทยาลัยอิสลามศึกษา โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ปกครองมีความคาดหวังด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลและการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับสูง

2. ผู้ปกครองที่เพศ อายุ จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษาทางด้านศาสนา วุฒิการศึกษาทางด้านสามัญและรายได้ต่างกันมีความคาดหวังด้านการเรียนการสอนที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผู้ปกครองที่เพศ อายุ จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษาทางด้านศาสนา วุฒิการศึกษาทางด้านสามัญ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคาดหวังด้านสื่อการเรียนการสอนที่ไม่แตกต่างกัน

4. ผู้ปกครองที่เพศ อายุ จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษาทางด้านศาสนา วุฒิการศึกษาทางด้านสามัญ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคาดหวังด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ไม่แตกต่างกัน

5. ผู้ปกครองที่อายุ จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษาทางด้านศาสนา วุฒิการศึกษาทางด้านสามัญ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคาดหวังด้านการนิเทศการศึกษาที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ปกครองที่เพศต่างกันมีความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ผู้ปกครองที่เพศ อายุ จำนวนบุตร ภูมิลำเนาเดิม วุฒิการศึกษาทางด้านศาสนา วุฒิการศึกษาทางด้านสามัญ อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความคาดหวังด้านการวัดผลและการประเมินผลที่ไม่แตกต่าง

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของงานวิจัย

1. ได้ทราบประวัติความเป็นมาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส
2. ได้ทราบสภาพการดำเนินการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส
3. ได้ทราบสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะแนะ จังหวัดนราธิวาส
4. สามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้เรียนผู้สอนนำข้อมูลมาปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ให้แก่ผู้วิจัย

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหา ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพดำเนินการเรียนการสอนและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)กรณีศึกษา อำเภोजะนะจะ จังหวัดนราธิวาส ดังนี้

1. ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.2.1 ประชากร

กลุ่มประชากรที่วิจัยในครั้งนี้ ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภोजะนะจะ จังหวัดนราธิวาส 37 ศูนย์ ผู้สอนในศูนย์ฯ 277 คน ผู้เรียนในศูนย์ฯ 4426 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านภาษาอาหรับ

1.5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

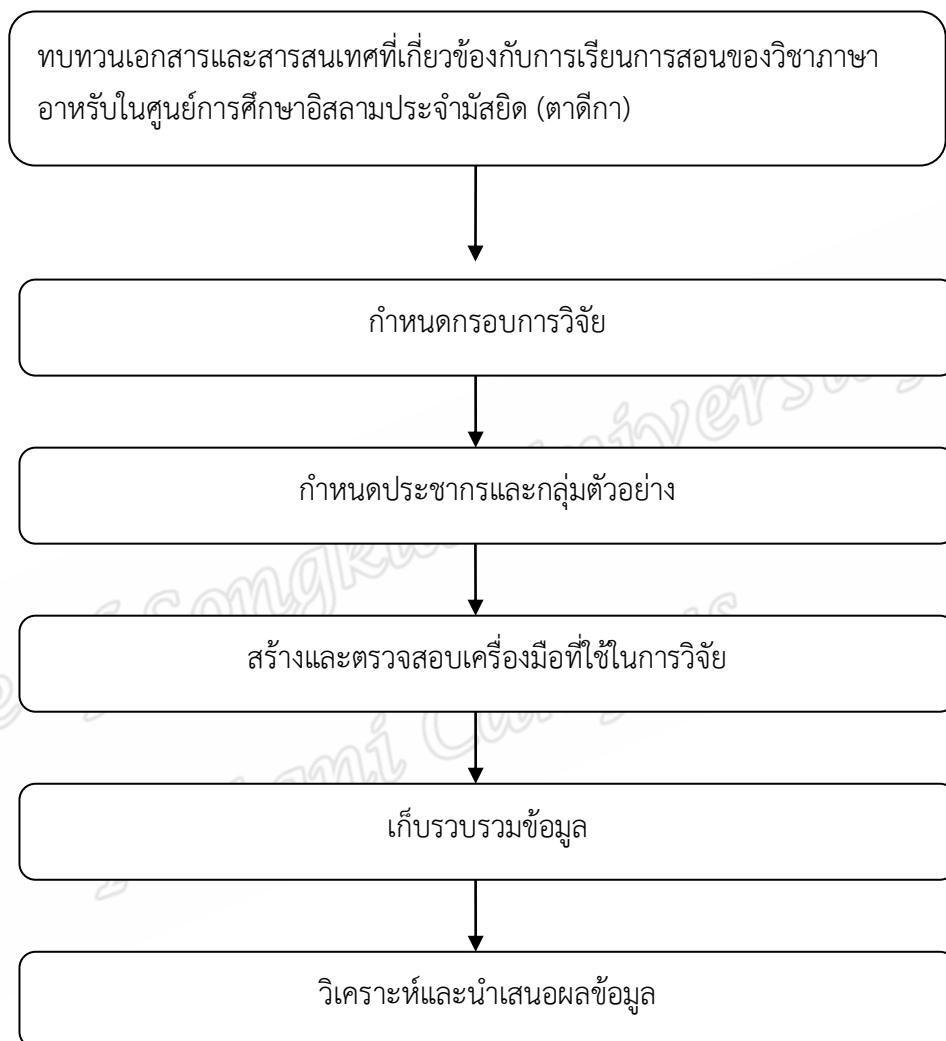
ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) อำเภोजะนะจะ จังหวัดนราธิวาส 37 ศูนย์ เลือกใช้สังเกตเฉพาะ 15 ศูนย์ เลือกให้สัมภาษณ์ผู้สอนภาษาอาหรับในศูนย์ฯ 30 คน และผู้ทรงคุณวุฒิเชี่ยวชาญด้านภาษาอาหรับ 3 ท่าน

การเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลผู้สอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะนะจะ จังหวัดนราธิวาส โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กำหนดเจาะจงคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นหลัก

- 1.เป็นผู้สอนวิชาภาษาอาหรับ
- 2.มีประสบการณ์การสอน 1ปีขึ้นไป
3. มีวุฒิการศึกษาระดับชานาวิย

4. เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับจัดการเรียนการสอน

1.5.3 แบบแผนการวิจัย

แผนภูมิที่ 1.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1.5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ มี 2 แบบด้วยกัน

1- **แบบสังเกต** โดยการสังเกต เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อาหรับดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน
- 2) ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน
- 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน

2- **แบบสัมภาษณ์** เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้กับผู้สอน เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอน
- 2) ด้านวิธีการและกิจกรรมการเรียนการสอน
- 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน
- 4) รวมถึงข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

1.5.5 การสร้างเครื่องมือ

- 1) การศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดขอบเขตของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
- 3) สร้างแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตของเนื้อหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา
- 4) นำแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข
- 5) นำแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสอบถามเที่ยงตรง ครอบคลุมเนื้อหา และนำไปแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง จากนั้นจึงนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ และนำแบบสังเกตและสัมภาษณ์กลับมาแก้ไขอีกครั้ง

1.5.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการบรรยายเชิงพรรณนาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะนะจะ จังหวัดนราธิวาสดังนี้

- 1) ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะเณาะ จังหวัดนราธิวาส
- 2) ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการสังเกตเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับ ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะเณาะ จังหวัดนราธิวาสจำนวน 15 ศูนย์ นำมาวิเคราะห์เพื่อนำสู่การสัมภาษณ์
- 3) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้สอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะเณาะ จังหวัดนราธิวาส และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอาหรับและแนวทางการแก้ปัญหาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อำเภोजะเณาะ จังหวัดนราธิวาส
- 4) นำข้อมูลจากการสังเกต และสัมภาษณ์มาวิเคราะห์สรุปผลการวิจัย และหาแนวทางการแก้ปัญหา

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของคำและข้อความเฉาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงให้คำนิยามของคำและข้อความเพื่อให้สื่อความหมายตรงกัน ดังนี้

สภาพการเรียนการสอน หมายถึง สภาพโดยทั่วไปของการดำเนินการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจริงในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

สภาพปัญหา หมายถึงสภาพทั่วไปของปัญหาหรืออุปสรรคที่มาขัดขวางทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมาย

การดำเนินการสอน หมายถึง วิธีการสอน การจัดการเรียนการสอนสภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรและจุดประสงค์

การเรียนการสอน หมายถึง เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมมือดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ โดยมีการวางแผน การจัดกิจกรรม เป็นลำดับขั้นตอน

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) หมายถึง ศูนย์การเรียนการสอนอิสลามประจำมัสยิดทุกหมู่บ้าน ทำการเรียนการสอนในระดับตอนต้น อายุระหว่าง ๕-๑๓ ปี

ผู้สอน หมายถึง ผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนในเวลาหรือนอกเวลาการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรแกนกลาง (Core curriculum) หมายถึง หลักสูตรแกนกลางเป็นหลักสูตรในส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลาง โครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานซึ่งระบุการจัดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเกณฑ์กลางในการจบหลักสูตรหลักสูตรแกนกลางเป็นกรอบทิศทางการพัฒนากรอบ หลักสูตรระดับท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษา เป็นส่วนจำเป็นสำหรับพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญทางวิทยาการในโลกยุคปัจจุบัน

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังนี้

1.7.1 ความหมายภาษาไทยของพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ผู้วิจัยได้ยึดความหมายอัลกุรอานฉบับแปลความหมายภาษาไทย โดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย ฮ.ศ. 1419 (พ.ศ. 2542) ซึ่งผู้วิจัยจะอ้างอิงในบรรณานุกรมเพียงครั้งเดียว

1.7.2 การอ้างอิงอัลกุรอาน ผู้วิจัยได้ใช้การอ้างอิงโดยระบุชื่อสุเราะฮ์เป็นภาษาไทยและลำดับอายะฮ์ เช่น (อัลอันอาม : 1) หมายถึง สุเราะฮ์อัลอันอาม อายะฮ์ที่ 1 เป็นต้น

1.7.3 การกล่าวถึงโองการในอัลกุรอาน ผู้วิจัยได้ใช้คำว่าอายะฮ์เพื่อทับศัพท์เดิมไว้

1.7.4 อายะฮ์ อัลกุรอานจะอยู่ในวงเล็บรูปดอกไม้คือ (...)

1.7.5 การอ้างอิงหะดีษ ผู้วิจัยได้อ้างผู้บันทึกหะดีษ ปีพิมพ์ และหมายเลขหะดีษ โดยเขียนไว้หลังตัวทเป็นภาษาอาหรับ เช่น (125 : 2008, أخرجه البخاري) ในส่วนที่เป็นคำแปลความหมายหะดีษได้เขียนไว้หลังคำแปล โดยเขียนคำภาษาไทยคือ บันทึกโดย หลังจากนั้นในส่วนที่เป็นผู้รายงานหะดีษ ได้เขียนเป็นภาษาโรมันตามด้วยปีที่พิมพ์ และต่อด้วยหมายเลขหะดีษ เช่น (บันทึกโดย al-Bukhariy, 2008 : 125) หมายถึง หะดีษรายงานโดยอัลบุคอรีย์ อ้างจากหนังสือที่พิมพ์ ในปี ค.ศ. 2008 ลำดับหะดีษที่ 125 เป็นต้น

1.7.6 ตัวทหะดีษได้อยู่ในวงเล็บสองวงคือ ((...))

1.7.7 การปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย และไทย-อังกฤษ ผู้วิจัยใช้รูปแบบของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1.7.8 การอ้างอิงข้อความอื่นที่นอกเหนือจากอัลกุรอาน และหะดีษ หากเป็นการคัดลอกข้อความทั้งหมดผู้วิจัยได้อ้างอิงแบบ นาม-ปี (Author-Date) โดยระบุชื่อผู้แต่งเป็นภาษาโรมันปีที่พิมพ์และเลขหน้าในวงเล็บ (...) เช่น (Muhammad al-Mundhariy, 1953 : 8)

1.7.9 การแปลตำราหนังสือและเอกสารต่างๆ จากภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยได้แปลความหมายตามคำศัพท์เดิม และรักษาความหมายเดิมของข้อความอย่างสมบูรณ์ที่สุด

1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

1.8.1 สัญลักษณ์ ๕ เป็นภาษาอาหรับ มาจากคำว่า “อัสชะวะญ์ลละ” หมายถึง ผู้ทรงอำนาจ และผู้ทรงยิ่งใหญ่ จะเขียนต่อท้ายเมื่อกล่าวถึงอัลลอฮ์ ๕ ทุกครั้ง

1.8.2 สัญลักษณ์ ๖ เป็นภาษาอาหรับ มาจากคำว่า “คือลัลลอฮุอะลยัยฮิ วะสัลลิม” หมายถึง อัลลอฮ์ ๖ ได้ทรงให้นิมัต² และสาละมัต³ แต่ท่านนบี จะเขียนต่อท้ายเมื่อกล่าวถึง นบีมุหัมมัด ๖ ทุกครั้ง

1.8.3 สัญลักษณ์ ๗ เป็นภาษาอาหรับ มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮุอันฮ” หมายถึง อัลลอฮ์ ๗ พอใจแก่เขา จะเขียนต่อท้ายเมื่อกล่าวถึงเศาะหาบะฮ์ที่เป็นผู้ชายคนเดียว

² ความดีต่างๆ เช่นการชี้แนะในหนทางที่ถูกต้อง เป็นต้น

³ ความสันติ ความสุข